

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ M.**, bývajúcej v Č., **2/ A.**, bývajúcej v B., **3/ P.**, bývajúceho v B., v dovolacom konaní zastúpených JUDr. N., advokátkou v B., proti žalovaným **1/ I.**, bývajúcemu v L., **2/ M.**, bývajúcej v L., **o vypratanie nehnuteľnosti a o vzájomnom návrhu žalovaných o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 6 C 70/2006, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. apríla 2008 sp. zn. 17 Co 34/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. apríla 2008 sp. zn. 17 Co 34/2008 v časti, ktorou potvrdil rozsudok Okresného súdu Brezno z 13. novembra 2007, č.k. 6 C 70/2006-135 vo výroku o zamietnutí návrhu na vypratanie nehnuteľnosti, a v časti, ktorou rozhodol o náhrade trov konania, a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Brezno rozsudkom z 13. novembra 2007, č.k. 6 C 70/2006-135 zamietol návrh žalobcov, ktorým sa domáhali vypratania nehnuteľnosti - rodinného domu, súpisné číslo X., postaveného na parcele č. KN X., vedenej na liste vlastníctva č. X. Katastrálneho úradu v Banskej Bystrici, Správa katastra Brezno pre katastrálne územie Č.. Zároveň vyhovel vzájomnému návrhu žalovaných, keď určil, že žalovaní sú bezpodielovými spoluvlastníkmi predmetného rodinného domu. Súčasťou rozsudku bol aj výrok o trovách konania, ktorým uložil žalobcom povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalovaným trovy konania v celkovej sume 243 420 Sk do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Súd prvého stupňa žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali vypratania predmetného rodinného domu ako užívaného žalovanými bez právneho dôvodu, posúdil ako nedôvodnú.

Ustálil, že žalovaní sú bezpodielovými spoluvlastníkmi predmetnej nehnuteľnosti, ktorého určenia sa žalovaní domáhali vzájomným návrhom (dôvodiac, že pôvodný rodinný dom, ktorý nadobudli žalobcovia od svojho právneho predchodcu, dnes už neexistuje a predmetná nehnuteľnosť je titulom spracovania inou nehnuteľnosťou - rekreačnou chatou, ktorá má nepomerne vyššiu hodnotu než mala pôvodná nehnuteľnosť). Vychádzal z toho, že 1. júla 1992 bola medzi právnym predchodcom žalobcov (otcom) P. a žalovanými uzavretá tzv. predbežná kúpnopredajná zmluva týkajúca sa predmetného domu s tým, že definitívne znenie kúpnej zmluvy bude vyhotovené, keď predávajúci P. predloží doklady osvedčujúce jeho vlastníctvo. Na základe uvedenej predbežnej zmluvy prevzal P. zálohu 20 000 Sk, pričom konečná kúpna cena bola dohodnutá na 50 000 Sk. V predbežnej zmluve bolo dohodnuté, že predávajúci na jej základe dáva súhlas kupujúcemu k vstupu na pozemok a po odovzdaní kľúča aj k vstupu do obytného domu, aby kupujúci mohol vykonať opatrenia k nevyhnutným stavebným úpravám. Samotné stavebné úpravy mali byť vykonané až po registrácii kúpnej zmluvy na štátnom notárstve. 5. augusta 1992 však P. zomrel a 14. júla 1995 bola uzatvorená zmluva o budúcej zmluve medzi žalovanými ako budúcimi kupujúcimi a žalobcami spolu s M. (vtedajšou spoluvlastníčkou spornej nehnuteľnosti) ako budúcimi predávajúcimi; budúca zmluva bola za dvoch v tej dobe maloletých žalobcov podpísaná ich zákonnou zástupkyňou V.. Predmetom tejto zmluvy bol rovnako sporný dom. Na základe uvedených predbežných zmlúv sa žalovaní domáhali žalobou na Okresnom súde Brezno 27. februára 2003 nahradenia prejavu vôle predávajúcich na uzavretie kúpnej zmluvy k predmetnému rodinnému domu, táto ich žaloba bola však rozhodnutím z 8. októbra 2003 zamietnutá pre neplatnosť zmluvy o budúcej zmluve. Súd prvého stupňa skúmal, či sú splnené zákonné podmienky na určenie, že žalovaní sú bezpodielovými spoluvlastníkmi predmetného rodinného domu z titulu spracovania podľa § 135b ods. 2 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti vykonal aj dokazovanie znaleckým posudkom a následne dospel k záveru, že v prejednávanej veci je potrebné zohľadniť určitú odlišnosť predmetnej stavby, ktorá spočíva v jej špecifickom stavebnom riešení, preto v tomto prípade je potrebné ustálenú súdnu prax ohľadom zániku pôvodnej stavby a vzniku novej stavby chápať v širších súvislostiach, t.j. že došlo k vytvoreniu novej veci. Poukázal aj na postoj žalobcov, ktorí ešte v roku 1995, keď už bola vykonaná väčšina stavebných prác, podpísali zmluvu o budúcej zmluve, ktorá však pre formálne nedostatky nebola platná, a že žalovaní vykonávali všetky stavebné práce na predmetnom dome v dobrej viere, že tento bude prevedený do ich vlastníctva. Na základe určenia, že vzájomný návrh žalobcov je dôvodný, t.j. že žalovaní sú bezpodielovými spoluvlastníkmi predmetného domu, zamietol žalobu, ktorou žalobcovia požadovali

vypratanie predmetnej nehnuteľnosti. Zároveň ustálil, že nie je dôvodné priznávať náhradu pôvodnému vlastníkovi, lebo táto bola vyplácaná v kúpnej cene z nezrealizovanej kúpnej zmluvy, ako bolo medzi účastníkmi, resp. žalovanými a právnym predchodcom žalobcov dohodnuté. Výrok o náhrade trov konania medzi účastníkmi odôvodnil úspechom žalovaných v spore (§ 142 ods. 1 O.s.p.).

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcov rozsudkom zo 16. apríla 2008 sp. zn. 17 Co 34/2008 rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou určil, že žalovaní sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti - rodinného domu, súpisné číslo X., postaveného na parcele č. KN X., vedenej na liste vlastníctva č. X. Katastrálneho úradu v Banskej Bystrici, Správa katastra Brezno, pre katastrálne územie Č., zmenil tak, že vzájomný návrh žalovaných zamietol. Výrok súdu prvého stupňa, ktorým zamietol návrh žalobcov na vypratanie predmetnej nehnuteľnosti, potvrdil. O trovách (celého) konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu (§ 224 ods. 1, 2 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.). Odvolací súd v prvom rade skúmal, či žalovaným vzniklo tvrdené bezpodielové spoluvlastníctvo k predmetnému domu spracovaním podľa § 135b ods. 2 Občianskeho zákonníka, t.j. či došlo k zániku pôvodnej stavby a vzniku novej, pričom uzavrel, že dispozičné riešenie predmetného domu zostalo fakticky zachované a nedošlo k vytvoreniu novej veci, teda žalovaní sa nestali bezpodielovými spoluvlastníkmi predmetného rodinného domu. Napriek tomuto záveru, ktorý sa premietol do zmeňujúceho výroku, považoval za opodstatnené nevyhovieť žalobnému návrhu na vypratanie nehnuteľnosti, a to z dôvodu, že - aj keď v čase rozhodovania súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu žalovaní nemali žiadny právny titul na užívanie predmetnej nehnuteľnosti - výkon, resp. realizáciu subjektívneho práva žalobcov treba posúdiť ako rozpornú s dobrými mravmi. Tento svoj záver vyvodil z okolností danej veci, najmä zo začatia, priebehu užívania a zhodnotenia nehnuteľnosti, keď za zásadnú označil skutočnosť, že žalobcovia nemajú vôľu kompenzovať zhodnotenie nehnuteľnosti (čo mali jednoznačne potvrdiť na pojednávaní odvolacieho súdu).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou zamietol žalobu o vypratanie nehnuteľnosti, podali žalobcovia dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňovali z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Žiadali rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Podľa

dovolateľov síce odvolací súd potvrdil výrok rozsudku okresného súdu, avšak z iných právnych dôvodov, než ktoré boli predmetom dokazovania a žalobcovia pre takýto postup súdu nemohli predložiť svoje dôkazy. Odvolací súd im tak odňal možnosť ako účastníkom konania pred súdom konať. Žalobcovia nesúhlasili so závermi odvolacieho súdu, že pre rozpor s dobrými mravmi nie je možné im priznať právo na ochranu vlastníckeho práva. Zdôraznili, že vlastníkovi nemožno uprieť jeho základné právo, a to právo predmet jeho vlastníctva užívať, rozhodnutím odvolacieho súdu však akoby bolo zriadené nezrušiteľné právo užívania cudzej veci, a to bezodplatné; zákon pritom priznáva žalovaným ochranu, a to ochranu tzv. vložených investícií.

Žalovaní sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorí sú zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je prípustné a dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Žalobcovia dovolaním napadli výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky niektorého z rozsudkov uvedených v citovaných ustanoveniach. Nejde o zmeňujúci rozsudok v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval, a teda ani nevyslovil svoj právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu

rozsudku, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.). So zreteľom na to je zrejmé, že prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p.

Dovolanie žalobcov by vzhľadom na uvedené zistenie bolo procesne prípustné, len ak by v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k vade konania v zmysle § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z takýchto vád, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania vymenované v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

Žalobcovia namietali vadu konania podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., a to, že svojim postupom im odvolací súd odňal možnosť pred ním konať.

So zreteľom na tento obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zameril na skúmanie, či konanie nie je zaťažené vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka (účastníkov) súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (vyhláseného v oznámení Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.).

V prejednávanej veci súd prvého stupňa ustálil, že na vyhovenie návrhu žalobcov na vypratanie nehnuteľnosti nie je daný právny dôvod, nakoľko žalovaných, proti ktorým takáto žaloba smeruje, určil bezpodielovými spoluvlastníkmi predmetného rodinného domu spracovaním veci podľa § 135b ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Odvolačný súd na rozdiel od súdu prvého stupňa svoj rozsudok v potvrdzujúcej časti založil na právnom názore celkom odlišnom od právneho názoru súdu prvého stupňa. Tým, že vzájomný návrh na určenie bezpodielového spoluvlastníctva žalovaných k predmetnému rodinnému domu zamietol, uznal podielové spoluvlastníctvo žalobcov, a výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bol návrh na vypratanie zamietnutý, potvrdil, a to z doteraz neskúmaného dôvodu, že vypratanie by vzhľadom na okolnosti prípadu bolo v príkrom rozpore s dobrými mravmi.

Dovolačný súd je toho názoru, že toto konanie odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého konania.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv

a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (porovnaj napr. nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd, ktorú uvádza ústavný zákon č. 23/1991 Zb. z 9. januára 1991 (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41, § 115, § 123, § 209a ods. 1 a ďalšie). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštančnom konaní.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svojím postupom porušil právo žalobcov na spravodlivý proces, pretože tým, že svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, v skutočnosti žalobcom odňal právo namietať správnosť jeho právneho názoru na inštančne vyššom súde. Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa žalobcovia dozvedeli, že odvolací súd vyvodil svoj iný právny záver zo skutočností prvostupňovým súdom nehodnotených. K novým právnym záverom odvolacieho súdu sa účastníci konania nemali možnosť vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa sa nejavili významnými. Ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, mal správne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania odvolací súd mohol učiniť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil účastníkom realizáciu ich procesných práv, lebo im odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom už

rozhodujúcich skutkových zistení. Svojím postupom teda odvolací súd žalobcom odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí odvolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

Vzhľadom k argumentom odvolacieho súdu použitým v zrušovanom rozhodnutí považuje odvolací súd za potrebné zaujať aspoň celkom stručný názor k problematike dobrých mravov. Dobré mravy možno stotožniť so všeobecne spoločensky uznávanými zásadami konania v právnom styku (poctivosť, nezneužívanie výkonu práv, nešíkanózny spôsob výkonu práva, rešpektovania rovnosti účastníkov občianskoprávných vzťahov). Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku sp. zn. 3 Cdo 49/96 uverejnenom v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1997 zdôraznil, že ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemá vlastnú normotvornú platnosť, že upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie ustanovení, ktoré priamo upravujú právne vzťahy, a to na základe všeobecných morálnych pravidiel, pravidiel elementárnej slušnosti a tolerancie a morálneho charakteru konajúcich. Uvedené ustanovenie je treba posudzovať v súvislosti s čl. 11 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, podľa ktorého „Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Jeho výkon nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom“. Pri posudzovaní podmienok pre aplikáciu § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka je však vždy treba brať do úvahy tiež princíp vlastníckej slobody vyjadrený tiež v čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, podľa ktorého „Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za náhradu“.

Citované všeobecné ustanovenie hmotnoprávnej povahy (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka) umožňuje posúdiť vec súdom v tom smere, či výkon daného subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, že tomu tak nie je, odoprieť poskytnutie právnej ochrany uplatňovanému danému právu. Obdobne to platí aj vo vzťahu k právnym povinnostiam. Toto posúdenie je teda založené na úvahe súdu, ktorá musí byť podložená vždy konkrétnymi zisteniami, odôvodňujúcimi záver, že v danej veci výkon práv a povinností,

ktoré už inak vyplývajú z príslušných právnych predpisov alebo zo záväzkového vzťahu alebo z inej obdobnej právnej skutočnosti, by bol v takomto rozpore, a to aj s prihliadnutím na postavenie druhej strany a so zreteľom na všetky významné konkrétne okolnosti prípadu. Toto ustanovenie za vyššie uvedených podmienok umožňuje teda zásah aj do výkonu už existujúcich práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov. Avšak iba na základe ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemožno založiť vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností. Toto ustanovenie nemá vlastnú priamu normotvornú platnosť, upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie ustanovení, ktoré priamo upravujú právne vzťahy, a to na základe všeobecných morálnych pravidiel, pravidiel elementárnej slušnosti a tolerancie a morálneho charakteru konajúcich.

V prípade, ak súd zamietá vlastnícku žalobu preto, že uplatnenie práv vlastníka je v rozpore s dobrými mravmi, ide v podstate o prípad núteného obmedzenia vlastníckeho práva (hoci v prípade, že sa zmenia skutkové okolnosti, ktoré viedli k zamietnutiu žaloby, môže sa vlastník znovu na súde domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva). Aj keď za určitých podmienok nemožno vylúčiť, že uplatnenie práva vlastníka brániť sa proti neoprávneným zásahom môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s dobrými mravmi, pôjde však vždy o celkom výnimočné prípady, kedy výkon práva vážne poškodí užívateľa veci, bez tohto, aby vlastníkovi priniesol zodpovedajúci prospech a vyhovenie žaloby by sa dotýkalo zvlášť významného záujmu žalovaného (obyčajne ide o otázku zabezpečenia následného bývania v prípadoch výlučnej odkázanosti na doterajšie bývanie v danej nehnuteľnosti). Pokiaľ by mal byť argumentom rozporu s dobrými mravmi odopretý (obmedzený) výkon práva, potom musí byť záver súdu podložený dôkladnými skutkovými zisteniami a zároveň musí súčasne presvedčivo dokladať, že tieto zistenia dovoľujú záver, že výkon práva je skutočne v rozpore s dobrými mravmi.

So zreteľom na uvedené, rozhodnutie o splnení podmienok pre použitie ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka musí byť urobené po starostlivej úvahe, v rámci ktorej musia byť zvážené dôvody, pre ktoré sa použitia tohto ustanovenia dožaduje ten, kto má povinnosť nehnuteľnosť vypratať (tu môže ísť napr. o jeho rodinné a sociálne pomery), ale tiež všetky rozhodné okolnosti na strane toho, kto sa vypratania domáha. Takými rozhodujúcimi okolnosťami sú tie, ktoré umožňujú posúdiť, či možno od žalobcov spravodlivo žiadať, aby sa ochrana ich práva podmieňovala alebo odložila, napr. tým, že súd stanoví dlhšiu dobu na vypratanie a pod.

Z hľadiska týchto úvah sa javí byť zásadne sporným posúdenie prejednávanej veci odvolacím súdom podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré je tiež v rozpore s existujúcou súdnou praxou, keď napadnutým rozsudkom na základe tohto ustanovenia sa vlastne založilo nové právo, a to akoby nezrušiteľné právo žalovaných 1/, 2/ bývať v predmetnom rodinnom dome žalobcov bez právneho titulu; tým by došlo k trvalému bezodplatnému obmedzeniu vlastníckeho práva žalobcov. Odvolací súd prehliadol, že vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme, a to na základe *zákona* a za náhradu.

Nakoľko došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu, t.j. v časti, ktorou došlo k potvrdeniu rozsudku Okresného súdu Brezno z 13. novembra 2007, č.k. 6 C 70/2006-135 vo výroku o zamietnutí návrhu na vypratanie nehnuteľnosti, a v závislom výroku o náhrade trov konania (§ 242 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) uznesením zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. októbra 2009

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková